

PROGRAM KONFERENCIE

12. marec 2022

MS Teams

9:30

SPRÍSTUPNENIE SCHÔDZE NA MS TEAMS

BLOK I.

10:00 – 10:40

KRISTÍNA PAKESOVÁ (Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, PhD. stupeň)

Výnimočnosť prvej Československej republiky pri formovaní slovenských filozofických dejín

Dejiny filozofického myslenia v slovenskom prostredí sú poznačené hlbokou receptívnosťou a intelektuálnym izolacionalizmom. Popredná slovenská inteligencia sa zamerala prostredníctvom literárnych prác na národné sebaurčenie a emancipačné snahy najmä počas osvieteného-romantického obdobia. Filozofia tak zostávala v úzadí a podporovala národné túžby slovenskej inteligencie zameranej na filozofiu dejín. Až počas prvej Československej republiky môžeme evidovať oživenie filozofie ako samostatnej vedeckej disciplíny, ktorá sa začala inštitucionalizovať na novovzniknutej Univerzite Komenského v Bratislave a podliehala idey čechoslovakizmu pod vplyvom Masarykovej osobnosti. Slovenské filozofické dejiny tak dostali priestor na širšiu akceptáciu svetových myšlienkových koncepcií. Avšak príchodom totalitných režimov v područí nových ideológií nacizmu, komunizmu tento filozofický vývoj slovenských dejín bol zabrzdený.

10:40 – 11:20

JAN THÜMMEL (Univerzita Palackého v Olomouci, PhD. stupeň)

Vznik difference mimo absolutno v Schellingově filozofii identity

F. W. J. Schelling klade jako východisko svého systému identity absolutno. Je-li absolutno z definice absolutní, jak může existovat něco mimo absolutno samotné? Není-li nic mimo absolutno, nesměruje Schellingova filozofie absolutna k pozicím panteismu? V příspěvku bude popsáno, jak postupuje Schelling při vyvození neabsolutních pozic z absolutna, tak aby v identitě absolutna našel diferencii. Bude představen proces, ve kterém je zprostředkovaně vyvozena příroda i jednotlivé objekty přírody, lidská svoboda a dějiny skrze absolutno samotné. Důraz bude kladen na vývoj Schellingovy filozofie identity a bude ukázáno na pluralitu Schellingových přístupů a snah řešení tohoto problému. Tím se odhalí problematičnost této filozofické pozice, které si sám autor byl vědom a kterou se neustále snažil vyřešit novými přístupy.

11:20 – 12:00

PETER OLENIČ (Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach,
PhD. stupeň)

Koncept vzdelanca - nečasový ideál?

V súbornom diele Fichteho piatich prednášok s názvom *Pojem vzdelance* je čitateľ konfrontovaný s explicitným vymedzením podoby, ktorú musí, alebo by skôr mal, dosiahnuť vzdelanec v procese *štúdia* na univerzite. Tento prednáškový cyklus odznel v Jene v roku 1794. Ako však rozumieme často tak skloňovanému obrazu vzdelanca dnes, tzn. po vyše dvoch storočiach? Korešponduje súčasná idea vzdelanca s predchádzajúcou Fichteho definíciou? Nakoľko je navyše ešte odôvodnené naďalej využívať tento pojem ako významovo ekvivalentný aj v obmenenom sociálne-kultúrnom kontexte 21. storočia? Cieľom tohto príspevku bude analýza potencionálnych, dejinne situovaných odlišností pojmu vzdelanca u Fichteho a v súčasnom intelektuálnom prostredí, predovšetkým však s poukázaním na možné dôsledky, ktoré jednotlivé variácie pojmu vzdelanca predpokladajú.

12:00 – 12:10

PRESTÁVKA

BLOK II.

12:10 – 12:50

MICHAL KALNICKÝ (Filozofický ústav SAV, v.v.i., PhD. stupeň)

Odpoveď cudziemu. Princípy a možnosti responzívnej fenomenológie.

Prednáška je zameraná predovšetkým na priblíženie a výklad kľúčových elementov fenomenológie cudzieho v diele Bernharda Waldenfelsa, ale obsahuje tiež náčrt jej praktických aplikačných možností. Budeme sa venovať usporiadaniu a jeho hraniciam, limitom aplikácie princípu intersubjektivity v kontexte skúsenosti cudzieho - hyperfenoménu, ktorý sa vymyká pochopeniu a privlastneniu. Zameriame sa na miesta a okolnosti zrodu cudzieho a na jeho charakteristický nárok na našu odpoveď, ktorý nás vyzýva k reakcii a premieňa nás na respondenta. Napätie nabádajúce k zaujatiu postoja však môže vyústiť do kreatívnej motivácie, ktorá síce nikdy plne nezrekonštruje pôvodný subjekt, vie však pritiahnúť inšpiráciu k tvorivému posunu. Waldenfels tak predkladá potenciálne užitočný metodologický variant, aplikovateľný v množstve humanitných smerov. V závere prednášky by sme sa dotkli aj týchto možností.

12:50 – 13:30

JÁN MIČKO (Trnavská univerzita v Trnave, PhD. stupeň)

Filozofické presahy chasidského konceptu vnímania reálneho

Príspevok je pokusom sprostredkovať optiku vnímania reality ortodoxnou židovskou skupinou chasidov. Sprostredkuje filozoficko-etické východiská ich „čítania reality“ (hitlahavut, avoda, kavana, šiflut), štruktúru hodnotového systému a v nemalej miere aj životného štýlu.

13:30 – 14:30

OBEDOVÁ PRESTÁVKA

BLOK III.

14:30 – 15:10

TOMÁŠ PRIEHRADNÝ (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích ,
PhD. stupeň)

Moderna a racionalita

Kant v článku "Čo znamená orientovať sa v myslení" postuluje osvieteniskú predstavu rozumu, ktorý má potrebu rozvíjať k systému a poriadku a, podľa Kanta, rozum odmieta absurditu a chaos. Umenie a myslenie v 20. storočí však tejto predstave zasadili ranu - moderna zaviedla do myslenia anti-systematickosť. Oporný bod nášho príspevku je L. Wittgenstein, ktorý vedome postuloval anti-systematickosť. Považujeme Wittgensteina na predstaviteľa viedenskej moderny, vychádza totiž z rovnakých ideových zdrojov, ako modernistický umelci vo Viedni. V príspevku, na pozadí Wittgensteinovej filozofie, predstavujeme niekoľko umeleckých diel z daného obdobia. Zameriavame sa hlavne na architekta A. Loosa a skladateľa A. Schönberga, na ktorých dielach je badateľný náš zámer. Ten spočíva v otázke: Je moderna neracionálna? Poprela moderna Kantovo osvieteniské presvedčenie, že rozum odmieta nesystematickosť? Snažíme sa na príklade Wittgensteina a vybraných umelcov ukázať, že modernistická anti-systematickosť nie je prejavom neracionality, ale naopak, je vyjadrením čistej myšlienky a prebytku racionality. Ako hlavná téza nám znie heslo viedenských modernistov: pravdu namiesto krásy.

15:10 – 15:40

ROMAN PIKULIK (Trnavská univerzita v Trnave, Mgr. stupeň)

Koniec ticha = Koniec umenia? Paul Virilio a e(ste)tika ticha

Žijeme v dobe obrazov neustále plynúcich okolo nás. Denne prideme do kontaktu s väčším množstvom informácií než ľudia v ktorejkoľvek epoche pred nami. Na sociálnych sieťach sa tieto informácie stávajú čoraz viac audio-vizualizované. Pandémia presunula väčšinu kultúry na naše obrazovky. Je logické pýtať sa: Čo sa v takejto situácii stane s tichom? Ako prechod „na displej“ ovplyvní postavenie umelca? V akom vzťahu je sloboda vyjadrovania k digitálnym médiám vyžadujúcim engagement? (napr. Internet). Vo svojom príspevku tieto otázky priblížim cez prizmu eseje P. Virilia: Ticho na súde.

15:40 – 15:50

PRESTÁVKA

BLOK IV.

15:50 – 16:30

MATĚJ DRAŽIL (Univerzita Palackého v Olomouci, PhD. stupeň)

Status lidové psychologie v debatě o kognitivních ontologiích

Diskuse o kognitivních ontologiích probíhající v posledních deseti letech v rámci neurověd usiluje o vytvoření formální systematizované ontologie mentálních funkcí uplatnitelnou v neurozobracovacích výzkumech. Tato diskuse je spojena se silnou kritikou současného stavu neurovědeckého bádání, především používání nesystematizovaných a vágních lidových konceptů kognitivních funkcí. V tomto ohledu tedy diskuse o kognitivních ontologiích znovuotevívá starší filozofické spory o statusu lidové psychologie ve vědeckém zkoumání mysli a mozku otevřenou zastánci eliminativního materializmu. Mým cílem je v příspěvku blíže představit obě tyto diskuse a rozebrat jejich styčné plochy. Zároveň hodlám prozkoumat, jak se mohou tyto dva přístupy vzájemně obohatit a jaké důsledky může mít současná neurovědní debata pro starší filozofickou otázku statusu lidové psychologie.

16:30 – 17:10

MARTIN BABJAK (Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach,
PhD. stupeň)

Výzvy pandemickej krízy optikou analytickej filozofie

Bezprecedentnosť pandemickej krízy si vyžaduje adekvátnosť riešení vyskytujúcich sa problémov. Tieto problémy sa dotýkajú každej sféry ľudskej spoločnosti. Rôznorodosť názorov ako k týmto problémom pristupovať vedie k rozdeleniu verejnosti. Nezanedbateľná časť spoločnosti, ktorá sa opiera o dezinformácie, vedie krízu skôr k prehlbovaniu, a nie k jej vyriešeniu. Hlavnou príčinou vzniku dezinformácií je selekcia faktov, pri ktorej dochádza k nelogickým záverom. Cieľom príspevku je adekvátne reagovať na aktuálne problémy pandemickej krízy. Prvá časť príspevku sa venuje popisovaniu problémov, ktoré sú spôsobené dezinformáciami. Ide najmä o popieranie závažnosti pandémie, ktoré následne vedie k odmietaniu predkladaných riešení. Druhá časť príspevku je zameraná na analýzu popísaných výziev skrze optiku analytickej filozofie. Ukazuje, že analytická filozofia môže byť vhodným nástrojom pri riešení aktuálnych spoločenských problémov, ktoré so sebou pandemická kríza prináša.

17:10

OFICIÁLNE UKONČENIE KONFERENCIE